

We Lwowie dnia 16. marca 1900.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z projektem statutu król. stoł. miasta Krakowa.

Wysoki Sejmie!

Dnia 6. marca 1899 wniosła Reprezentacya miasta Krakowa do Wysokiego Sejmu petycję, w której wykazała, że ustawa państwowa z dnia 25. października 1896 Nr. 220. zmieniająca od roku 1898 począwszy system podatków osobistych, oddziaływa na postanowienia dotychczas obowiązującego statutu król. stoł. miasta Krakowa a w szczególności na postanowienia co do prawa wyboru do Rady miejskiej w ten sposób, że przeprowadzanie wyborów jest w tych zmienionych warunkach prawie niemożliwe.

Reprezentacya miejska upraszała przeto Wysoki Sejm o uchwalenie ustawy przedłużającej na rok jeden czas urzędowania radnych miejskich wybranych w roku 1898, ażeby w ten sposób uzyskać czas na wypracowanie potrzebnych zmian w statucie i wyjednanie zatwierdzenia tych zmian w drodze ustawodawczej.

Wysoki Sejm przychylił się do próśby gminy i uchwalił na posiedzeniu z dnia 22. marca 1899 projekt ustawy przedłużającej na rok jeden czas urzędowania radnych miejskich, który to projekt Najwyższem postanowieniem z dnia 12. maja 1899 sankcyę otrzymał.

Zarazem uchwalił Wysoki Sejm następną rezolucyę:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesyi przedłożył Sejmowi projekt reformy statutu miasta Krakowa.

Powyższą uchwałę Wysokiego Sejmu zakomunikował Wydział krajowy Magistratowi Krakowa z zawezwaniem, ażeby przez Radę miasta uchwalony projekt najpóźniej do końca sierpnia 1899 Wydziałowi krajowemu przedłożył.

Po wielokrotnych wezwaniach przedłożył Magistrat dnia 13. lutego 1900 dołączony projekt statutu uchwalony przez Radę miejską, zaś sprawozdaniem z dnia 3. marca 1900 dodatkowe wyjaśnienia i uzasadnienia projektu. Aleg. 1.

Z przedłożonych aktów okazuje się, że projekt reformy statutu miejskiego był przedmiotem badań Rady miejskiej i komisji statutowych Rady miejskiej przez cały szereg lat.

Ostatecznie projekt reformy wypracowany przez komisję statutową Rady miejskiej już w roku 1896, był przedmiotem obrad Rady miejskiej na posiedzeniu z dnia 21. stycznia 1897, kiedy to Rada miejska uchwaliła zasadniczo, że nie należy zmieniać podstaw, na których prawo wyborcze do reprezentacji gminnej obecnie polega, tylko ograniczyć się do zmian koniecznych wskutek reformy ustawodawstwa skarbowego, albo do zmian w ogóle przedmiotowo pożądaných.

Komisya statutowa zastosowała się do wskazówek Rady miejskiej i na tej podstawie powstał niniejszy projekt uchwalony przez Radę miejską z pomniejszemi zmianami.

W ogólności ułożono projekt statutu w ten sposób, że na tle dotychczas obowiązującego statutu poczyniono zmiany we formie poprawek.

Najważniejsze zmiany zawarte są w §. 19. i 30. projektu (§. 22. i 33. dotychczas obowiązującego statutu) a odnoszą się do prawa wyborczego, które Rada miejska nie

naruszając dotychczasowego ustroju, tudzież podziału na koła, we wielu kierunkach rozszerzyła.

W szczególności projekt postanawia że prawo głosowania na radców miejskich służy „bez względu na płeć“ obywatelom państwa i dopuszczono niewiasty do głosowania osobiście (§. 25.) a następnie rozszerzono prawo głosowania: na urzędników powiatu, na osoby posiadające kwalifikację do nauczania w szkołach publicznych (dotychczas tylko profesorowie i nauczyciele), na prawników w ogóle, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzamina państwowe (dotychczas tylko kwalifikowani kandydaci notaryalni), a w końcu na literatów, dziennikarzy, artystów i urzędników przedsiębiorstw.

Następnie, według postanowienia obecnie obowiązującego statutu mają prawo głosowania właściciele i dożywotnicy nieruchomości, odziedziczonych, lub przynajmniej od roku nabytych, podlegających podatkowi bezpośredniemu od nieruchomości w kwocie najmniej 6 zł.

W uchwalonym projekcie odpadły postanowienia co do czasu i wysokości podatku i ustęp ten opiewa jak następuje: „właściciele i dożywotnicy nieruchomości podlegających podatkowi domowo czynszowemu“. Dalej obniżono census podatku zarobkowego z 16 koron na 10.

Obok tego uchylono postanowienie §. 30. statutu, będące unikatem w całym ustawodawstwie austriackim, którem wyjęto od obieralności czynnych urzędników i służbę płatną ze skarbu publicznego, tudzież urzędników i służbę kraju, wskutek czego przybywa znaczny zastęp wyborców.

Następnie pomnożono ilość radnych z 60 na 64. (§ 18.), wskutek czego III. koło wybierać będzie zamiast dotychczasowych 20 radnych, 24 radnych. Te cztery nowe mandaty przeznaczyła Rada miejska dla rękodzielników, tworząc dla nich osobny oddział w III. kole, wskutek czego III. koło będzie miało zamiast dwóch oddziałów, trzy oddziały.

Wskutek powyższych zmian w prawie wyborczym nastąpią oczywiście zmiany co do ilości wyborców. Według obliczeń komisji statutowej nastąpią następujące zmiany:

W kole pierwszym zamiast dotychczasowych 2.042 wyborców będzie prawdopodobnie 2.500 wyborców.

W kole II. zamiast 921 wyborców, 1.350 wyborców.

W kole III w pierwszym oddziale zamiast 74, wyborców 145,

w nowym oddziale II. 616 wyborców,

w III. oddziale 2.038 wyborców.

Trzecie koło oddział drugi i trzeci razem wzięwszy mieć będzie zamiast dotychczasowych 1.325 wyborców, 2.654 wyborców.

Aleg. 2. Bliższe uzasadnienie proponowanych zmian zawiera dołączony wywód sprawozdawcy komisji.

Do powyższych przez Radę miejską uchwalonych zmian statutu Wydział krajowy nie ma nic do nadmienienia i zgadza się z nimi. Natomiast nie może Wydział krajowy popierać niektórych dalszych poprawek statutu proponowanych przez Radę miejską a mianowicie:

a) W §. 2. do słów obecnie obowiązującej ustawy: „Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego“, dodano słowa „po wysłuchaniu Rady miejskiej“. Ponieważ poprawka ta ogranicza zdaniem Wydziału krajowego prawo Wysokiego Sejmu, którego ocenianiu pozostawione być musi, czyli zapytać zechce Radę miejską o zdanie lub nie, przeto Wydział proponuje uchylić tę poprawkę.

b) §. 14. punkt a) i §. 60. punkt 1. proponuje Wydział krajowy zmienić na: „wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic“.

Dalej proponuje Wydział krajowy następujące zmiany:

c) §. 24. który winien brzmieć: „każdy wyborca głosuje imieniem własnym raz jeden i winien głosować osobiście“.

d) W §. 43. ustęp pierwszy i drugi po słowach: Wybór Prezydenta i: Do wyboru Prezydenta — dodać: „i Wiceprezydentów“.

e) Ustęp przedostatni tegoż §. 43. zmienić na:

„Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, które przy powtórnym głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób największą ilość głosów mających, rozstrzyga między nimi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru“.

f) Zmieniono postanowienie §. 64. II. statutu, według którego potrzeba przyzwolenia Wydziału krajowego do nabywania i zbywania nieruchomości, lub praw za nieruchomości uważanych, jeżeli wartość takowych przenosi 20.000 zł. w ten sposób, że przyzwolenie Wydziału krajowego jest wymagane dopiero przy wartości po nad 150.000 koron. Ponieważ praktyka 33 letnia nie przemawia za zmianą ustawy, której zresztą komisya miejska nie uzasadnia, przeto Wydział krajowy nie może jej popierać.

Dodać musimy, że według statutu miasta Lwowa potrzebne jest przyzwolenie Wydziału krajowego przy zbywaniu nieruchomości lub praw, jeżeli wartość ich przenosi 10.000 zł. Nadto musi uchwała Rady miejskiej zapaść na dwóch posiedzeniach przy kwalifikowanym komplecie.

g) Do §. 60. ustęp 20. i 22. czyni Wydział krajowy następane uwagi:

Tak ustawa gminna jak specjalne ustawy dla miast i miasteczek, jak niemniej statut miasta Lwowa zawierają postanowienia, że budżet i roczne rachunki gminne winny być przed załatwieniem przez Radę wyłożone przez 14 dni do przejrzania przez członków gminy i uwagi jakie członkowie gminy poczynią, obowiązana jest Rada gminna wziąć pod rozważę.

Wydział krajowy sądzi, że postanowienia te, będące wynikiem zasad samorządu, winny być i w statucie miasta Krakowa zamieszczone. Termina uchwalenia budżetu i zamknięć rachunkowych, wyznaczone w projekcie, muszą być zmienione, albowiem nie zgadzają się z terminami wyznaczonymi w ustawie o poręce kraju dla pożyczki miasta Krakowa z dnia 12. września 1898 (Dz. ust. kraj. Nr. 85.).

h) W §. 76. ustęp pierwszy, opuścić wyrazy: „po każdym uzupełnieniu Rady miejskiej“.

i) Do §. 106. jako drugi ustęp dodać ostatni ustęp z §. 111. projektu, §. 111. zaś skreślić w całości.

k) Do §. 108. dodać: „Rekursy mają być wnoszone na ręce Magistratu“.

l) W końcu sądzi Wydział krajowy, że autonomicznej i politycznej Władzy krajowej winny być na wszelką ewentualność przyznane te same środki dyscyplinarne, jakie we wszystkich naszych ustawach gminnych i statucie miasta Lwowa są zamieszczone. Wydział krajowy proponuje je w dosłownem brzmieniu statutu lwowskiego jako dodatek do §§. 107. i 110. projektu.

Wydział krajowy zatem wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączoną, przez Radę miejską w Krakowie uchwaloną ustawę ze zmianami proponowanymi przez Wydział krajowy.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy.

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca.

Adolf Vayhinger, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

U S T A W A

z dnia nadająca statut miejski Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi nadaję załączony statut miejski.

Art. II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

D Z I A Ł I.

O gminie i jej obrębie, o mieszkańcach i stosunkach ich do gminy.

Tytuł 1.

O statucie gminnym i jego zmianach.

§. 1.

Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem.

§. 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego, po wysłuchaniu Rady miejskiej.

§. 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 2.

O obrębie gminy.

§. 3.

Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa.

Zmiana obszaru gminy może nastąpić po wysłuchaniu Rady miejskiej tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

Tytuł 3.

O nazwie miasta.

§. 4.

Gmina zatrzymuje nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta.

Tytuł 4.

O mieszkańcach miasta.

§. 5.

Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.

Rada miejska może zasłużonym mężom, bez względu na ich miejsce zamieszkania i przynależność, jeżeli są obywatelami austriackimi, nadać obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo honorowe nadaje wszystkie prawa służące członkom gminy, nie nakłada jednak żadnych obowiązków lub ciężarów gminnych.

§. 6.

Członkami gminy są:

1. osoby, mające w gminie krakowskiej prawo przynależności (do gminy);
2. uczestnicy, to jest osoby niemające w tej gminie przynależności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają, lub jeśli od zatrudnień lub przedsiębiorstw zarobkowych, samoistnie wykonywanych, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie krakowskiej opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacje, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby są obcymi w gminie.

§. 7.

Stosunki przynależności do gminy określa ustawa państwowa.

§. 8.

Za nadanie przynależności gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 *Kor.* do 600 *Kor.*, którą Rada miejska oznaczy, stosownie do zamożności osoby do gminy przyjętej.

Tytuł 5.

O prawach i obowiązkach mieszkańców gminy.

§. 9.

Wszyscy mieszkańcy miasta mają w ogóle prawo:

- a) do bezpieczeństwa osoby i własności w obrębie gminy znajdującej się;
- b) do korzystania z przedmiotów i zakładów na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urządzeń tych zakładów.

§. 10.

Członkowie gminy mają prawo:

- a) do stałego pobytu w obrębie gminy;
- b) do zawiadywania sprawami gminy w granicach tym statutem zakreślonych.

Przynależni do gminy mają nadto prawo do wsparcia z funduszków gminnych w razie zubożenia, choroby lub niezdolności do pracy, stosownie do właściwych ustaw i urządzeń.

§. 11.

Obcy mają prawo przybywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorzenia lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia, wydalającego z gminy, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§. 12.

Każdy w gminie stosować się powinien do rozporządzeń i zarządzeń wydanych

przez władzę gminną w zakresie działania, jaki jej z ustaw służy, oraz przykładać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów pod tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powoływani będą.

DZIAŁ II.

O zakresie działania gminy.

Tytuł 6.

O podziale zakresu.

§. 13.

Zakres działania gminy jest dwojaki:

- A) własny;
- B) poruczony.

W zakresie własnym gmina uchwała i rozporządza niezawisłe i samodzielnie według niniejszego statutu w granicach ustaw.

Zakres poruczony działania gminy określają ustawy.

§. 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:

- a) zmiana obrębu i statutu gminy;
- b) przyznawanie prawa przynależności do gminy;
- c) ustanawianie urzędów miejskich;
- d) zarząd majątkiem gminy;
- e) nakładanie podatków gminnych;
- f) piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;

g) zakładanie i utrzymywanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji publicznej, wreszcie policya polowa;

h) piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, tanią i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;

i) policya zdrowia;

k) policya nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o służbach;

l) policya obyczajności publicznej;

m) sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;

n) policya budownicza i ogniowa;

o) wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;

p) jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;

q) dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacji na żądanie stron.

a) wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic.

Bliższe określenie atrybucyi władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiaduje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

Tytuł 7.

O roku administracyjnym i języku urzędowym.

§. 15.

Początek i koniec roku administracyjnego gminy oznacza Rada miejska.

§. 16.

Językiem urzędowym gminy jest język polski.

DZIAŁ III.

Tytuł 8.

O Reprezentacyi i urządach gminy.

§. 17.

Gminę miasta Krakowa reprezentuje Rada miejska względnie prezydent miasta.

Rada miejska orzeka w granicach swej atrybucyi, a uchwały jej wykonywa prezydent miasta, magistrat i urzędy miejskie, lub też członkowie Rady miejskiej, delegowani do pewnych czynności.

Tytuł 9.

Skład Rady miejskiej.

§. 18.

Rada miejska składa się z 64 członków (radców miejskich).

Członków rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnację, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy rada miejska do pełnienia obowiązków radców, przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole lub oddziale wyborczym, do którego ubyli radca należał, największą liczbę głosów otrzymali Radey przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełni będą (§. 45.).

Tytuł 10.

O wyborach i urzędowaniu radców miejskich.

§. 19.

Prawo głosowania na radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają:

a) duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześcijańskich, rabini i kaznodzieje izraeliccy;

b) klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;

c) urzędnicy Dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;

d) oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

e) przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy, tudzież osoby posiadające kwalifikację do nauczania w szkołach publicznych;

f) adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;

g) technicy, którzy studia swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austriackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;

h) magistrowie farmacyi;

i) prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzaminy państwowe;

k) literaci, dziennikarze, artyści i urzędnicy przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków, jeżeli od roku przynajmniej 28 koron podatku osobisto-dochodowego lub rentowego w tutejszej gminie opłacają;

l) właściciele i dożywotnicy nieruchomości, podlegających podatkowi domowo czynszowemu;

m) ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli im na ostatni okres wymiarowy stopę podatku zarobkowego powszechnego najmniej w kwocie 10 koron wyznaczono;

n) przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 koron opłacają.

§. 20.

Współwłaściciele i współdożywotnicy jednej nieruchomości mają wszyscy razem jeden tylko głos.

Również spółce handlowej lub przemysłowej służy tylko jeden głos, bez względu na liczbę wspólników.

Nieruchomość uważa się jako jedna, dopóki w księgach gruntowych jedno stanowi ciało.

§. 21.

Dopóki rzecz nieruchoma jest pod dozorem, prawo głosowania jej właściciela jest w zawieszeniu.

§. 22.

Wyjęci są od prawa głosowania oficerowie w służbie będący, również jak osoby wojskowe, z tytułem oficerskim w służbie zostające, tudzież osoby wojskowe niższych stopni i szeregowcy, pełniący służbę czynną.

§. 23.

Od prawa wyboru i obieralności są wykluczeni:

1) osoby, które w ostatnim roku zaopatrzenie ubogich pobierały z funduszków publicznych lub gminnych.

Nie poczytuje się za zaopatrzenie ubogich wsparcia z kas chorych, renty na starość lub z powodu nieszczęśliwych przypadków, obdarzenie środkami naukowymi albo wsparcia w klęskach ogólnych;

2. krydataryusze podczas trwania postępowania konkursowego;

3. osoby zasądzone za zbrodnie wogóle lub za przekroczenia kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia lub uczestnictwa w tych przekroczeniach (§§. 460—464 k. k.),

za przekroczenia przeciw obyczajności publicznej z §§. 501, 504 i 512—516 k. k., z ustawy z d. 24. maja 1885 r. L. 89 Dz. u. p., tudzież za lichwę.

Ten skutek zasądzenia ustaje przy zbrodniach wymienionych w §. 7. pod L. 1—10 ustawy z 15. listopada 1867 L. 181 Dz. u. p. z końcem kary, przy innych zbrodniach po 10 latach, jeżeli winny został skazany na karę najmniej pięcioletnią; w innych przypadkach po upływie 5 lat po odbyciu kary; przy wymienionych powyżej przekroczeniach zaś po upływie 3 lat od końca kary.

Gdyby ustawa karna w tym względzie nowe przepisy zaprowadziła, postanowienia te będą się stosować także do prawa wyboru i obieralności do Rady miejskiej krakowskiej;

4. osoby, oddane pod dozór policyjny albo przytrzymane w domu pracy przymusowej — jak długo te stosunki trwają.

§. 24.

Każdy wyborca głosuje raz jeden i winien głosować osobiście.

§. 24.

Każdy wyborca głosuje imieniem własnem raz jeden i winien głosować osobiście.

§. 25.

Korporacje, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego zastępców.

Współwłaściciele i współdożywotnicy nieruchomości tudzież spółki handlowe, celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika, większością obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników, albo osobiście;

ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę, i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonym podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami mogą być tylko osoby, mające prawo głosowania.

§. 26.

Wybieralnymi na członków Rady miejskiej są wszyscy własnowolni mężczyźni, prawo głosowania mający, którzy 30. rok życia ukończyli.

§. 27.

Wyjęci są od wybieralności:

a) urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają, a nawet po wystąpieniu ze służby, dopóki nie złożą i nie wyrównają rachunków z gminą lub zakładem gminnym;

b) osoby, które imieniem własnym lub jako pełnomocnicy stron, spór z gminą prowadzą;

c) dzierżawcy dochodów i zakładów gminnych.

§. 28.

Wykluczone są od obieralności osoby, które z powodu przewinienia służbowego z chęci zysku popełnionego, w drodze dyscyplinarnej utracą urząd lub służbę.

§. 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze: w pierwszym mieścić się będą wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami a, b, c, d, e, f, g, h, i, k,

w drugim właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi §. 19. pod lit. l,

w trzeciem wyborcy wymienieni w §. 19. pod literami *m* i *n*.

§. 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego (także idealnego), poczynając od najwyższej, a kończąc na najniższej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowiąc będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *n*, tudzież z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *m* te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców wymienionych w §. 19. pod lit. *m* te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę wyborców wymienionych w §. 19. pod literą *m* nie zaliczonych ani do pierwszego, ani drugiego oddziału tego koła.

§. 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich będzie podzieloną pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na dwa pierwsze koła przypada po 20 radców, na koło zaś trzecie 24 radców.

W kole drugim każdy oddział wybierze połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających.

W kole trzeciem wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

§. 32.

Spisy wyborców sporządzane będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszym w porządku alfabetycznym, w kole drugim i trzeciem zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego ułożony będzie odrębny spis wyborców.

Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§. 30.), tytuł, na którym się ich prawo głosowania opiera; a w szczególności w kole drugim, wymienienie realności z numeru, ulicy i dzielnicy miasta; zaś w kole trzecim wymienienie rodzaju zatrudnienia lub przedsiębiorstwa zarobkowego; w kole drugim i trzecim ma być uwidocznioną obok każdego wyborcy cyfra podatkowa.

§. 33.

Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole wyborczem, w którego spisie zamieszczonym będzie.

Zasadą do tego zamieszczenia jest główne zatrudnienie wyborcy.

I tak n. p. kupcy, rękodzielnicy, lekarze praktykujący, którzy zarazem są posiadaczami realności, winni być zamieszczeni pierwsi w kole trzecim, ostatni zaś w kole pierwszym.

Wolno jednak każdemu wyborcy, mającemu prawo głosowania i w innem kole wyborczem, przenieść się do tego koła w drodze reklamacji.

§. 34.

Spisy wyborców sporządzi corocznie z początkiem roku magistrat według stanu z dnia 31. grudnia poprzedniego roku; wyłoży je do przejrzania najpóźniej 31. marca i ogłosi to publicznie, wyznaczając w ogłoszeniu termin 14-dniowy do wnoszenia reklamacji.

O reklamacjach, w tym nieprzekraczalnym terminie wniesionych, rozstrzyga ostatecznie do 15. maja komisya reklamacyjna, przez radę miejską z jej grona na każde trzechlecie wybrana — i ogłosi uchwałę swoją przybiciem w magistracie, a to w miejscu do obwieszceń urzędowych przeznaczonem.

Wskutek wniesionej reklamacji należy umieścić w spisie wyborców również te osoby, które prawo wyborcze po dniu 31. grudnia nabyły.

Stosownie do orzeczeń komisji, od których niema odwołania, nastąpi niezwłocznie sprostowanie spisu wyborców. Lista tak sprostowana jest podstawą wszelkich wyborów, aż do prawomocnego sporządzenia nowej listy.

§. 35.

Prezydent miasta Krakowa, jako naczelnik gminy rozpisuje wybory przynajmniej na ośm dni przed ich rozpoczęciem, a w ogłoszeniu oznaczy czas i miejsce wyborów. Równocześnie zawiadamia o tem polityczną władzę krajową i Wydział kra-

jowy. Po ogłoszeniu wyborów należy doręczyć wyborcom karty legitymacyjne do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

§. 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ile członków rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie, gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przeznaczonej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacją kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne.

Głos dany osobie, niemającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisji, względnie gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw wyszła, przez prezydenta miasta na jawnem posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przedłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach, powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierw wybranym został.

W takim razie, w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów.

§. 37.

Bliższe przepisy o postępowaniu przy wyborach Rada miejska ułoży i ogłosi przed każdym wyborem.

§. 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pi-

semnie przyjęcia, uważać należy, iż wybór przyjął.

Odmówienie nastąpić może tylko z ważnych powodów, których ocenienie zależy od rozstrzygnięcia rady miejskiej. Wyjątek stanowi wypadek przewidziany w §. 47.

Kto wbrew uchwale rady miejskiej obowiązków radcy pełnić nie będzie, utraci prawo głosowania na lat sześć.

§. 39.

Każdy nowowybrany radca miejski składa do rąk przewodniczącego uroczyste przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§. 40.

Rada miejska rozpoznaje akt wyboru i rozstrzyga ostatecznie o ważności niemniej o powodach nieprzyjęcia wyboru, tudzież o zarzutach przeciw wyborom, które w terminie dni ośmiu, licząc od dnia ogłoszenia nazwisk radców wybranych, do niej wnieść należy. Polityczna władza krajowa może unieważnić wybory, któreby padły na osoby od wybieralności wyjęte lub wykluczone; przeciw temu służy jednak rekurs do ministerstwa.

§. 41.

Dla uzupełnienia miejsc opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, rozpisze bezzwłocznie rada miejska na podstawie tych samych spisów, nowy wybór w tem kole lub oddziale wyborczem, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§. 42.

Prezydenta wybiera rada bądź z grona swego bądź z grona wyborców. prawo wybieralności mających.

Urzędowanie prezydenta trwa lat sześć, licząc od dnia złożenia przysięgi. Pierwszego i drugiego wiceprezydenta wybiera rada ze swego grona (§. 48.).

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów przystąpi rada miejska najdalej w przeciągu dni czternastu po opróżnieniu urzędu.

§. 43.

Wybór prezydenta powinien się odbyć na posiedzeniu tajnem rady miejskiej umyślnie w tym celu zwołanej.

Do wyboru prezydenta miasta należy wezwać wszystkich członków rady miejskiej.

Radca który mimo wezwania na posiedzenie wyborcze nie przybył, lub przed ukończeniem wyboru się oddalił, jeżeli nieobecności swojej lub oddalenia się dosta-

§ 43.

Wybór prezydenta i wiceprezydentów — i t. d.

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów i t. d.

tecznie nie usprawidliwi, traci mandat i przed upływem lat trzech do rady miejskiej wybranym być nie może.

Do wyboru konieczną jest obecność przynajmniej trzech czwartych części członków rady miejskiej.

Głosowanie odbywać się powinno kartkami. Inny sposób głosowania jest niedopuszczalnym.

Wybrany jest ten, kto otrzyma bezwzględną większość głosów radców obecnych. Również wiceprezydentem wybrany będzie ten, kto otrzyma więcej niż połowę głosów radców obecnych.

Jeżeli przy głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, należy przedsięwziąć powtórne głosowanie, a jeżeli i przytem nie okazała się potrzebna większość głosów, wtedy należy przystąpić do ściślejszego wyboru.

Przy ściślejszym wyborze należy ograniczyć się do tych osób, które przy powtórnym głosowaniu największą ilość głosów otrzymały.

W razie równości głosów rozstrzyga los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos dany przy trzecim głosowaniu osobie niewziętej do ściślejszego wyboru jest nieważny.

Jeżeli przy ściślejszym wyborze okazała się równość głosów rozstrzyga los.

§. 44.

Wybór prezydenta m. Krakowa potwierdza Monarcha.

Po potwierdzeniu prezydent miasta złoży w obecności rady miejskiej, przysięgę do rąk naczelnika Rządu krajowego na wierność i posłuszeństwo Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swoich obowiązków.

Wiceprezydenci składają taką samą przysięgę do rąk prezydenta na zgromadzeniu rady miejskiej.

Urzędowanie prezydenta i wiceprezydentów rozpoczyna się z dniem złożenia przysięgi.

§. 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć (§. 115.). Co trzy lata połowa radców z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych ustępuje, a na ich miejsca wstępują do rady nowoWybrani z właściwych kół wyborczych; wybory przeto do rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Przy najbliższych wyborach po wejściu w życie niniejszego statutu Wybrani być mają w kole trzecim oddział drugi od razu czterej radcy (§. 31.); przy bezpośrednio następujących potem wyborach po-

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, które przy powtórnym głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. — Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób, największą ilość głosów mających, rozstrzyga między nimi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos itd.

łowy rady los oznaczy dwóch z pomiędzy radców z koła trzeciego oddział drugi, którzy ustąpić mają.

Do liczby mandatów opróżnionych z końcem sześćdziesiąt lat skutkiem zgaśnięcia urzędowania tych radców, którzy przez lat sześć mandat swój wykonywali, na których miejsce rozpisane być mają nowe wybory, dodać należy także liczbę mandatów tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z rady przez śmierć, rezygnację lub z innych przyczyn statutem przewidzianych i co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.

§. 46.

Nowe wybory należy ukończyć na sześć tygodni przed skończeniem kadencji.

§. 47.

Radca kończący urzędowanie może być na nowo wybrany; służy mu jednak prawo wypowiedzenia się od powtórnego wyboru bez przytoczenia przyczyny.

§. 48.

Urząd wiceprezydentów trwa do końca tego trzechlecia, w ciągu którego zostali wybrani. Każda odnowiona rada wybiera sobie obu wiceprezydentów w sposób przewidziany w § 43.

Wiceprezydenci mogą być ponownie wybrani, a jeżeli w Radzie miejskiej nadal pozostają, pełnią swe urzędy, aż do wyboru następców.

§. 49.

Członkowie Rady miejskiej urzędują bezpłatnie.

Za sprawowanie interesów gminy po za jej obrębem mogą żądać wynagrodzenia.

Urzędy prezydenta i I. wiceprezydenta są płatne, ich płace i inne pobory służbowe oznaczy rada miejska.

Drugiemu wiceprezydentowi może rada miejska przyznać odpowiednie wynagrodzenie.

§. 50.

Prezydent miasta i wiceprezydenci muszą stale mieszkać w Krakowie.

§. 51.

Prezydent i wiceprezydenci nie mogą bez zezwolenia rady złożyć swego urzędowania.

§. 52.

Z członków Rady miejskiej, nie łączyjąc prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego wybieralności przeszkadzała.

Jeżeli który z nich popadnie w śledztwo z powodu jakiego z czynów karygodnych w §. 23. wskazanych, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, rada miejska uzna za występujących.

§. 53.

W razie rozwiązania rady miejskiej przez władzę rządową, mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory.

Aż do wyboru nowej rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urządach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia radę miejską rozwiązującego, służy tejże prawo odwołania się w dniach 14 do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokonają prezydent na posiedzeniu rady.

Tytuł 11.

O Magistracie.

§. 54.

Magistrat składa się z prezydenta, pierwszego i drugiego wiceprezydenta, dyrektora magistratu, z radców magistratualnych, oraz innych urzędników.

§. 55.

Wydział obrachunkowy jest organem pomocniczym rady miejskiej w czynnościach kontroli i organem pomocniczym magistratu w załatwianiu spraw rachunkowych. Podlega on bezpośrednio prezydentowi i radzie miejskiej.

§. 56.

Rada miejska mianuje dyrektora magistratu, radców magistratualnych, jakoteż wszystkich urzędników gminy i zakładów gminnych na przedstawienie prezydenta.

Urzednicy gminy złożą do rąk prezydenta na posiedzeniu magistratu, przysięgę na wierność Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swych obowiązków.

Prezydent, dyrektor magistratu, naczelnik wydziału obrachunkowego, dyrektor budownictwa i kasyer nie mogą zostawać między sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa aż do czwartego stopnia włącznie.

Do uzyskania posady dyrektora magistratu, radcy, conceptowego urzędnika magistratu, urzędnika wydziału obrachunkowego i kasy, oraz urzędnika sanitarnego i budownictwa miejskiego, potrzeba egzaminów praktycznych, przepisanych dla urzędników państwowych odpowiedniej kategorii.

§. 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensjonowaniu, kwieskowaniu lub oddaleniu) urzędników gminy i zakładów gminnych orzeka rada miejska.

Oddalenie stałego urzędnika może nastąpić jedynie po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego.

Przepisy o wymierzaniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostałych, alimentacji, dodatków na wychowanie, wsparcie i prowizji wydaje rada miejska.

DZIAŁ IV.

Zakres działania władz gminnych.

Tytuł 12.

Zakres działania Rady miejskiej.

§. 58.

Rada miejska jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym, zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, jest władzą zwierzchniczą miasta we wszystkich sprawach gminy, obowiązana strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§. 59.

Do zakresu działania rady miejskiej należy:

a) Rozstrzyganie w sprawach administracyjnych gminy.

b) Kontrolowanie czynności magistratu i innych urzędów i zakładów gminnych tak w sprawach zakresu działania własnego, jakoteż w sprawach gminie poruczonych.

§. 60.

W szczególności należą do Rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Zmiana obszaru i statutu gminy (§. 2, 3).

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic (§. 2, 3).

2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów, oraz mianowanie dyrektora magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych, niemniej uwalnianie tych osób od obowiązków.

3. Organizacja urzędów i zakładów gminnych, oznaczanie liczby urzędników i sług, oraz wszystkich osób, przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcyi służbowych.

4. Oznaczanie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i sług gminy, oraz dla osób wyżej pod 2. wymienionych, dla ich wdów i sierót.

5. Uchwalanie instrukcyi i regulaminów dla siebie, sekcyi i komisyi.

6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom, o ile przenoszą trzechmiesięczne płace — przyznawanie szczególnych wynagrodzeń — oznaczanie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i sług miejskich, niemniej dla osób używanych w służbie gminy.

7. Udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i sług gminnych, ponad czas trzechmiesięczny.

8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.

9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.

10. Uchwalanie i zatwierdzanie katastru kwaterunkowego.

11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomość prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacje finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomość uważanych przenosi kwotę 150 000 k., niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną czwartą część rocznego dochodu gminy obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego.

12. Lokowanie kapitałów na hipotekach

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcanie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwinięcie już istniejących.

16. Zatwierdzanie licytacji lub układow o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata

przenosi kwotę czterdzieści tysięcy koron,

trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4.000 k. przenosi. Zatwierdzanie układów o dostawy, pociągające za sobą wydatek przynoszący 6.000 k.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód.

Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o naruszenie posiadania, w sprawach najmu i dzierżawy i w sprawach nadających się do postępowania drobiazgowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należitości nieściągalnej, o ile kwotę 100 k. przenosi.

20. Uchwalanie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do 15. grudnia roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budżetem nie przewidziane z wyjątkiem nagłych wydatków, dążących do utrzymania rzeczy w dobrym stanie lub nieprzenoszących łącznie w jednym dziale i tytule rocznie kwoty 1.000 k.

22 Coroczne sprawdzanie i załatwianie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do końca października roku następnego.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, które zazwyczaj na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednio podług tej samej stopy procentowej rozłożyć należy, potrzeba pozwolenia Wydziału krajowego, jeżeli dodatki wynoszą przeszło 25 do 50 od sta. Do nałożenia do datków do podatków bezpośrednich przynoszących 50%, — 100% i to najwyżej na przeciąg lat pięciu, potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej.

Dodatki na dłuższy, niż pięcioletni czasokres, lub przynoszące 100% podatków bezpośrednich nakładać można tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Wyłącznie w drodze ustawodawstwa krajowego nastąpić może rozkład dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, wprowadzenie nowych opłat i podatków nienależących do kategorii dodatków do podatków, podwyższenie podatku gminnego od czynszu

najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet, jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy. Spostrzeżenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

lub wartości czynszowej, jeżeli on przenosi 6 od sta, nakoniec zmiana taryfy do podatków niestałych.

Podatek gminny od czynszu ponosić mają lokatorowie względnie używający mieszkania. Za podatek gminny czynszowy odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do swych lokatorów.

Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni :

a) urzędnicy i słudzy dworu, państwa, kraju i gminy, tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty, co do płac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn ;

b) duszpasterze co do kongruy.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia, wyznaczenie taks od przyjmowania do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikający z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycji.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowego.

30. Wydawanie przepisów policji miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 k. lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń magistratu (§. 106).

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcyje, komisye rady miejskiej, lub magistrat radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie rada miejska sama sobie zastrzeże.

Rada miejska może powierzyć odwołalnie prezydentowi, sekcyi albo komisji załatwianie spraw do swego zakresu należących pod 6, 7, 10, 12, 28, 31 wyliczonych. Uchwały tych organów w zastępstwie rady miejskiej działających, mają być na najbliższem posiedzeniu do wiadomości rady podane.

§. 61.

Zwyczajne posiedzenia rady miejskiej mają się odbywać co miesiąc, a mianowicie w pierwszy czwartek każdego miesiąca. Gdyby na czwartek wypadło święto uro-

. . . . powiatu

czyste, posiedzenie odbędzie się w poprzedzającym dniu powszednim.

§. 62.

Posiedzenia Rady miejskiej mogą być zwoływane tylko przez prezydenta i odbywać się pod jego przewodnictwem.

W razie nieobecności lub przeszkody prezydenta zastępuje go pierwszy wiceprezydent, a tego drugi wiceprezydent, wreszcie tego ostatniego najstarszy wiekiem radca miejski.

Posiedzenia przez kogo innego zwołane, lub pod innym przewodnictwem odbyte, są nieważne.

§. 63.

Na polecenie Namiestnictwa, Wydziału krajowego, lub na umotywowane żądanie piętnastu radców, prezydent obowiązany jest zwołać posiedzenie Rady miejskiej najdalej w dniach trzech.

§. 64.

Przewodniczący Rady miejskiej zaprasza na każde posiedzenie okólnikiem wszystkich radców miejskich, przynajmniej na dwa dni przed posiedzeniem.

Radca miejski, nie mogący przybyć na posiedzenie, powinien o tem donieść przewodniczącemu przed posiedzeniem.

§. 65.

Radców miejskich, bez dostatecznego powodu obowiązków swoich niewypełniających, upomni Rada miejska na wniosek przewodniczącego. Po dwukrotnem bezskutecznem upomnieniu, może Rada miejska nałożyć na radców miejskich, niewypełniających obowiązków, grzywnę od 4 do 40 k. na korzyść miejscowych zakładów dobroczynnych.

Wniosek nałożenia tej grzywny nie zależy od woli prezydenta, lecz jest obowiązkiem jego urzędu. Przeciw takim orzeczeniom nie ma rekursu.

§. 66.

Posiedzenia Rady miejskiej są publiczne.

Wszystkie sprawy osobiste należy załatwiać na posiedzeniu tajnem.

Również i ze względu na obyczajność lub zagrożony interes gminy może być uchwalona tajność posiedzenia.

§. 67.

Do ważności uchwał potrzeba obecności połowy radców miejskich, nie licząc w to przewodniczącego.

§. 68.

Urządnik magistratu lub radca miejski przez prezydenta wyznaczony spisuje protokół obrad.

W protokole obrad należy członków obecnych wymienić i treść zapadłych uchwał zamieścić.

Na żądanie głosujących, zdania uchwały przeciwne, będą w protokole zamieszczane.

O zakwestyonowanych ustępach protokołu Rada decyduje.

§. 69.

Porządek dzienny oznacza przewodniczący i doręcza go radcom razem z wezwaniem na posiedzenie.

§. 70.

Zwyczajnie tylko przedmioty, poprzednio przez sekcyę albo komisye rozpoznane, mogą być przedmiotem obrad rady.

Gdyby jednak w nagłym przypadku przewodniczący uważał za konieczne, albo gdyby $\frac{1}{3}$ część członków obecnych Rady żądała, aby wziąć pod obrady przedmiot przez sekcyę lub komisję nie rozbierany, lub na porządku dziennym nie zamieszczony, wówczas Rada prostą większością głosów bez wdawania się w rozprawy zadecyduje, czyli przedmiot ma być bezzwłocznie rozpoznawanym.

§. 71.

Przedmioty pod rozpoznanie Rady przychodzące wnoszą referenci, których prezydent, sekcyja lub komisya wyznacza.

§. 72.

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy. Referenci magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje. W razie równości głosów wniosek upada.

§. 73.

Żaden radca miejski na posiedzeniach znajdować się nie może podczas obrad nad swemi sprawami własnymi, swych krewnych lub powinowatych aż do czwartego stopnia włącznie.

§. 74.

Każda uchwała Rady, jeżeli wyższego zatwierdzenia nie potrzebuje, bez zwłoki wykonaną być powinna.

Przewodniczący może w ciągu trzech dni wstrzymać wykonanie uchwał, które zdaniem jego sprzeciwiają się przepisom ni-

niejszego statutu lub prawom obowiązującym lub też gminę na szkodę narazić mogą.

Obowiązany jest jednak o tem nie zwłocznie zawiadomić Radę i decyzję w pierwszych dwóch przypadkach politycznej władzy krajowej, w trzecim zaś przypadku Wydziałowi krajowemu w terminie dni ośmiu, licząc od zawiadomienia Rady, do rozpoznania przedstawić.

Tytuł 13.

O sekcjach i komisjach.

§. 75.

Rada miejska podzieli się na tyle sekcji, ile jest departamentów w magistracie

Każdy radca miejski, z wyjątkiem prezydenta i wiceprezydentów, do jednej sekcji należeć powinien.

Celem sekcji jest przygotowanie przedmiotów, do zakresu działania rady miejskiej należących, załatwianie spraw przez radę miejską jej przekazanych, tudzież kontrolowanie czynności magistratu.

§. 76.

Wybór członków rady miejskiej do sekcji odbywa się większością głosów po każdym uzupełnieniu rady miejskiej przez nowe wybory na rok jeden.

Przy wyborze do sekcji większą znajomość rzeczy i według możliwości życzenia radców uwzględnić należy.

Dłużej nad dwa lata żaden członek rady miejskiej do pracowania w jednej i tej samej sekcji wbrew swej woli przeznaczonym być nie może.

Żadna sekcya nie może liczyć więcej aniżeli czwartą część członków rady.

W miejsce ustępujących członków sekcji powoła rada miejska na wezwanie przewodniczącego sekcji niezwłocznie członków nowych.

Jeżeli podczas wyboru do sekcji nie zgłosi się do którejś z sekcji dostateczna ilość radców, przeznacza rada miejska z innych sekcji odpowiednią ich ilość.

§. 77.

Posiedzenia sekcji według potrzeby, jednak najmniej raz w miesiąc, odbywać się mają.

Prezydent lub jego zastępca ma prawo, w każdym czasie zwołać posiedzenie sekcji.

§. 78.

Członkowie sekcji wybierają z grona swego corocznie przewodniczącego i jednego lub więcej zastępców.

(Opuścić wyrazy: „po każdym uzupełnieniu Rady miejskiej“).

Prezydent lub wiceprezydenci przy obradach każdej sekcji mogą być obecni i obradom sekcji przewodniczyć.

O ile nie będzie uchwaloną poufność obrad, członkowie innych sekcji mogą na posiedzeniach być obecni, nawet doradczo głos zabierać, lecz prawa głosowania nie mają.

Referentem sekcji jest urzędnik magistratu, we właściwym departamencie przewodniczący — jednakże przewodniczący sekcji jednego z jej członków do referowania przeznaczyć może. Urzędnik magistratu, przez prezydenta miasta wyznaczony, spisywać będzie protokół obrad sekcji w sposób dla rady miejskiej przepisany.

§. 79.

Do powzięcia ważnej uchwały obecność przynajmniej trzech członków sekcji, nie licząc w to przewodniczącego, jest konieczną.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Urzędnik magistratu (referent) ma głos doradczy. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, równie jak i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcji i odwołania się do rady miejskiej.

§. 80.

Posiedzenia sekcji nie są publiczne.

§. 81.

Członek sekcji, który na posiedzenie sekcyjne bez usprawiedliwienia się w obec przewodniczącego nie uczęszcza, ma być na doniesienie przewodniczącego przez radę miejską do pełnienia swych obowiązków wezwanym, a gdyby dwukrotne upomnienia okazały się bezskutecznymi, na zapłaconie kary pieniężnej od 4 do 40 kor. skazanym.

§. 82.

Radzie miejskiej i sekcjom służy prawo poruczania szczególnych czynności albo załatwienia spraw do ich zakresu należących (§. 60. ustęp końcowy) albo pieczy nad pewną gałęzią gospodarki miejskiej — komisjom, do których wybrać można członków rady miejskiej lub inne osoby.

§. 83.

Komisya ma obowiązek poruczone sobie czynności sumiennie wykonać i o wykonaniu lub przeszkodach donieść radzie miejskiej lub sekcji właściwej — a jeżeli

jej czynności trwają przez dłuższy czas, składać z końcem każdego roku peryodyczne sprawozdania.

Komisye obowiązują przepisy, odnoszące się do obrad i uchwał sekcyjnych, jeżeli rada miejska dla nich nie uchwali regulaminu. Takie jej uchwały, o których prezydent miasta niezwłocznie winien być zawiadomionym, może zawiesić przewodniczący i prezydent miasta.

O zawieszonych uchwałach rozstrzyga to ciało, które komisję wybrało, ostatecznie zaś rada miejska.

Tytuł 14.

Zakres działania prezydenta i wiceprezydentów.

§. 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami rady i magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały rady i nadzoruje zakłady gminne.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich.

Gminie odpowiada on za czynności tak własne jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§. 85.

Prezydenta miasta zastępuje we wszystkich sprawach w razie przeszkody pierwszy wiceprezydent a gdyby przeszkoda także u niego zachodziła, wiceprezydent drugi.

Prezydent może pod własną odpowiedzialnością powierzyć zastępstwo w sprawach do jego zakresu należących, na czas dłuższy aż do odwołania tak pierwszemu jak i drugiemu wiceprezydentowi i w ogóle czynności prezydyalne tak rozłożyć, jak tego wymaga interes miasta. Rozdział czynności prezydyalnych podaje prezydent do wiadomości rady i magistratu.

§. 86.

Dokumenty, mocą których gmina zaciąga zobowiązania, podpisuje prezydent i dwaj członkowie rady miejskiej przez nią wyznaczeni.

§. 87.

Prezydent decyduje samodzielnie w sprawach do poruczonego zakresu gminy należących, oraz w sprawach własnego zakresu gminy, które według przepisu niniejszego statutu lub oddzielnych instrukcyi nie są zastrzeżone rozpoznaniu rady miejskiej, sekcji lub magistratu.

§. 88.

Do prezydenta należy kierunek polityki miejscowej w gminie. W nagłych razach, a mianowicie, jeżeli idzie o utrzymanie spokojności publicznej, zdrowotności, bezpieczeństwa prywatnego, lub na koniec o zabezpieczenie majątku gminnego, wydaje zarządzenia bez względu na wysokość wydatków z wykonaniem połączonych.

Obowiązany jednak będzie wyjednać zatwierdzenie poczynionych zarządzeń w najkrótszym czasie u rady miejskiej.

§. 89.

Prezydent miasta przyjmuje i oddala wszystkie służby oraz osoby pobierające dzienne wynagrodzenie.

§. 90.

Prezydent udziela zaliczek urzędnikom i służbom miejskim, nieprzenoszących trzechmiesięcznej płacy.

Udziela urlopów urzędnikom i służbom miejskim do trzech miesięcy.

§. 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i służbami gminnymi i zakładów gminnych.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi miasta wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązujących każdy wogóle naczelnik urzędu pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników przez radę miejską mianowanych, pada prezydent na najbliższem posiedzeniu do wiadomości rady miejskiej.

§. 92.

Prezydent może zarządzić sprawunki, które wydatku wyższego nad 400 k. nie wymagają i łącznie wzięte sumy na ten cel prelimitowanej nie przenoszą.

§. 93.

Obowiązkiem prezydenta jest zarządzać od czasu do czasu kontrolowanie kas miejskich, tudzież wszystkieh kas zakładów pod zarządem lub nadzorem gminy zostających. Ma on prawo osobiście brać udział w tej czynności.

Kontrolowanie wymienionych kas może także zarządzić rada miejska.

§. 94.

Prawo asygnowania pieniędzy z kasy miejskiej służy prezydentowi miasta pod

własną odpowiedzialnością. Dla bliższego określenia tego prawa postanawia się, co następuje:

a) żaden wydatek nie mający pokrycia w budżecie nie może być uczynionym bez zezwolenia Rady miejskiej, właściwej sekcji albo komisji, a względnie Wydziału krajowego.

b) Do wypłaty systemizowanych płac i pensji, następnie do wypłaty podatków i dodatków, tudzież należności prawnych, przez właściwą władzę wymierzonych, nie potrzeba zezwolenia Rady miejskiej.

c) Wynagrodzenia przypadające przedsiębiorcom z mocy kontraktów lub ugód, za zezwoleniem Rady miejskiej zawartych, wtedy tylko wypłacone być mogą, kiedy sekcja lub komisja odbiorcza nie poczyni żadnych zarzutów; w przeciwnym zaś razie należy wstrzymać wypłatę aż do decyzji Rady miejskiej, a według okoliczności i Wydziału krajowego.

d) Każdą asygnację pieniężną należy przesłać wydziałowi rachunkowemu do przejrzania i skontrolowania.

Tytuł 15.

Zakres działania magistratu.

§. 95.

Magistrat jest w sprawach własnego zakresu organem wykonawczym gminy, oraz pierwszą instancją administracyjną w sprawach zakresu poruczonego (§. 59 b); zarządza pod kierownictwem prezydenta i pod jego odpowiedzialnością sprawami gminy i wykonuje pieczę nad zakładami pod nadzorem gminy zostającymi, nakoniec załatwia bieżące czynności w sprawach sobie przekazanych.

§. 96.

Magistrat przekazane sobie czynności załatwia częścią kolegialnie, a częścią jako sprawy bieżące.

§. 97.

Kolegialnemu rozpoznaniu i uchwale magistratu ulegają wszystkie sprawy, które rada miejska lub prezydent kolegialnemu rozpoznaniu magistratu przydzielili, tudzież wykonywanie sądownictwa karno-policyjnego.

Wyjąwszy wykonywania karno-policyjnego, prezydent miasta we wszystkich innych sprawach uchwałami magistratu nie jest związany.

§. 98.

W obradach kolegialnych magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezy-

denta lub jego zastępcy, obaj wiceprezydenci miasta, dyrektor i radcy magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego, mają w obradach magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie odnośnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach magistratu tylko z głosem doradczym.

W sprawach, które mają przyjść pod uchwałę rady miejskiej, albo które wykonanie uchwał rady miejskiej mają na celu, mogą przewodniczący sekcji lub komisji uczestniczyć w obradach z głosem doradczym. Przewodniczący sekcji lub komisji może poruczyć swoje zastępstwo w obradach magistratu innemu członkowi sekcji lub komisji.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał magistratu prowadzący pióro zaznaczyć zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub powinowaceni aż do 4. stopnia włącznie — mają się wstrzymać od głosowania i w sprawach, których referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§. 99.

W sprawach poruczonego zakresu magistrat stosować się powinien do przepisów i instrukcyi w drodze właściwej wydanych.

§. 100.

Celem dokładniejszego poglądu i jednostajności postępowania rada miejska podzieli magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§. 101.

Głównymi obowiązkami magistratu są :

- a) starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich ;
- b) prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności do gminy ;
- c) utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwidaczniać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy ;

d) starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

e) czuwać nad wykonaniem przepisów dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

f) zawiadywać majątkiem gminy w granicach przez radę miejską określonych;

g) pilnować, aby zakłady pod zarządem lub dozorem gminy zostające lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcyi się stosowały;

h) starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i taną żywność i wodę;

i) wykonywać policję zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;

k) mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;

l) wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie §. 11. statutu;

m) starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych;

n) starać się o wygody mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzymanie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy itp.;

o) dbać o czystość placów, ulic, dróg i utrzymywać dozór nad czystością domów i podwórców;

p) wykonywać przepisy dotyczące budowl i zarobkowania;

r) dozwalać dobrowolnych licytacyi ruchomości;

s) egzekwować należytości miejskie i rządowe;

t) odstawiać kontygent wojskowy na miasto przypadający, — utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów, i należących do pospolitego ruszenia;

u) kwaterować wojsko i dostarczać podwód;

w) rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§. 102.

W sprawach, innym organom poruczonych, powinien magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców, na wezwanie organa te według możności wspierać.

§. 103.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw, wyższych poleceń i własnych rozporządzeń; — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów nstawami powołanym władzom.

§. 104.

Gdyby środki przymusowe magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń nie były dostatecznymi, natedy magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§. 105.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§. 106.

Od orzeczeń i zarządzeń Magistratu w sprawach własnego zakresu działania, służy prawo odwołania w terminie dni 14 do Rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

Dodatek do §. 106.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych Magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

DZIAŁ V.

Tytuł 16.

Stosunek władzy gminnej do władz krajowych i do władz administracyjnych państwa.

§. 107.

W sprawach własnego zakresu podlega gmina miasta Krakowa bezpośrednio Wydziałowi krajowemu a względnie Sejmowi krajowemu.

Dodatek do §. 107.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby majątek miasta niemniej zakładów miejskich w całości, nie nadwreżony był utrzymany.

Wydział krajowy może na prezydenta lub jego zastępcę, przekraczającego lub zaniedbującego swój obowiązek w sprawach ustawowego zakresu działania gminy, nakładać kary do 400 kor. Kary te wpływają do kasy miejskiej na fundusz ubogich. W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zaniedbywania obowiązków, może prezydent lub jego zastępca, po uprzednim przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego, być złożonym z urzędu przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 108.

Od orzeczeń i zarządzeń Rady miejskiej służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyj.

Dodatek do §. 108.

Rekursy mają być wnoszone na ręce Magistratu.

§. 109.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminą, aby swego zakresu działania nie przekraczała i wbrew ustawom nie działała.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna Władza krajowa; na żądanie jej przeto Prezydent miasta powinien jej udzielić uchwały Rady miejskiej i inne potrzebne wyjaśnienia.

§. 110.

Polityczna Władza krajowa ma prawo zakazać wykonania uchwały powziętej przez Radę miejską, jeżeli uchwała przekracza zakres działania Rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

§. 111.

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga rekursy, wniesione w dniach 14, przeciw zarządzeniom Magistratu lub Rady miejskiej, naruszającym lub mylnie stosującym ustawy, o ile te zarządzenia nie są oparte na uchwałach, przeciw którym rekursy do Wydziału krajowego powinny być wnoszone.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych Magistratu, ma być rekurs w każdym razie do politycznej Władzy krajowej podany.

Dodatek do §. 110.

Polityczna Władza krajowa ma prawo nałożyć na prezydenta lub jego zastępcę przekraczającego lub zaniebdującego swe obowiązki w sprawach poruczonego zakresu działania, karę aż do 400 k. Kary te wpływają do kasy miejskiej na fundusz ubogich.

§. 111. (Cały skreślić).

DZIAŁ VI.

Tytuł 17.

O wpływie władzy gminnej na sprawy odnoszące się do różnych wyznań religijnych.

§. 112.

Specyalne sprawy chrześcijańskie zostają pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków gminy krakowskiej.

Sprawy te odnoszą się:

a) do przedmiotów duchownych, szkolnych i dobroczynnych, tudzież zakładów wyłącznie z funduszów chrześcijańskich dotowanych;

b) do praw patronatu, prezentowania i mianowania pasterzy dusz i nauczycieli religii, jakoteż nadawania stypendyów wyznaniowych.

§. 113.

W zarządzie spraw w paragrafie powyższym wymienionych zastępują gminę

§. 111.

§. 112.

członkowie Rady miejskiej chrześcijańskiego wyznania. Do wydania ważnej uchwały w sprawach tego rodzaju obecność $\frac{2}{3}$ części członków Rady miejskiej wyznania chrześcijańskiego jest konieczną.

§. 114.

§. 113.

W sprawach dotyczących się wyznania mojżeszowego, o ile one pod rozpoznanie gminy przychodzić będą, uchwałać mają pod przewodnictwem prezydenta członkowie Rady miejskiej wyznania mojżeszowego, w komplecie przynajmniej $\frac{2}{3}$ części członków tego wyznania.

Gdyby liczba wybranych członków Rady miejskiej wyznania izraelskiego 21 nie wynosiła, natędy liczba ta powołaniem do obrad mężów zaufania przez członków Rady miejskiej wyznania izraelskiego, uzupełnioną będzie.

DZIAŁ VII.

Tytuł 18.

Postanowienia przejściowe.

§. 115.

§. 114.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa z dnia 1. kwietnia 1866 zamieszczonego w III. części Dziennika ustaw i rozp. krajowych z d. 13. kwietnia 1866, jednakże przepisy niniejszego statutu dotyczące wyborów do Rady miejskiej wejdą w wykonanie dopiero przy najbliższych wyborach uzupełniających, postanowienia o wiceprezydentach po ukonstytuowaniu się uzupełnionej przez najbliższe wybory Rady miejskiej, zaś postanowienie §. 34. z dniem 1. stycznia 1901 r.

Pierwsze wybory uzupełniające do Rady miejskiej po wejściu w życie niniejszego statutu dokonane będą na 5-cio letni czas urzędowania, do następnych wyborów ma zastosowanie przepis §. 45.

Przy najbliższych wyborach wybiera każde koło i każdy oddział wyborczy z uwzględnieniem §. 45. połowę liczby radców na nie przypadających.

Pierwsze wybory po wejściu w życie niniejszego statutu odbędą się na podstawie listy wyborczej, która według przepisu §. 37. dotychczasowego statutu ustaloną będzie.

U W A G I

do projektu reformy statutu wypracowanego przez Komisję statutową.

W myśl uchwały Rady miejskiej z 21. stycznia 1897, Komisya statutowa przerobiła pierwotny projekt reformy statutu miasta Krakowa i dodaje do tego wypracowania uwagi następujące:

A) Co do postanowień o wyborze radców miejskich.

Uchwała Rady miejskiej z 21. stycznia 1897, w tym względzie Komisji ściśle wytknęła granice. Rada uchwaliła pomnożenie liczby radców o 4 w tym celu, aby zapewnić prawo wyboru rękodzielnikom, posiadającym kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł i poleciła Komisji statutowej, aby celem sformułowania potrzebnych w tym celu zmian statutu, tudzież celem poczynienia tych zmian, które są konieczne ze względu na nowe ustawodawstwo, przedłożyła wnioski sformułowane. W uzasadnieniu tej uchwały Rada miejska oświadczyła, „że właściwą podstawą prawa wyborczego powinny pozostać zasady i postanowienia obecnie obowiązującego statutu“, a jeżeli w uchwale wspomniano o nowym ustawodawstwie, głównie nowe ustawodawstwo skarbowe, t. j. ustawę państwową z 25. października 1896 L. 220 dz. u. p. o bezpośrednich podatkach osobistych, miano na myśli.

Wobec tak dobitnie wyrażonej woli Rady miejskiej, Komisja statutowa nie zmieniła zasad, na których prawo wyborcze do reprezentacji gminnej obecnie polega, tylko ograniczyła się do zmian koniecznych, albo pożądaných.

Zatrzymano przedewszystkiem 3 koła wyborcze: inteligencji, własności ziemskiej i przemysłu tudzież handlu, a przez utworzenie trzech oddziałów w trzeciem Koło przemysłowców i kupców uzyskano miejsce dla osobnej grupy rękodzielniczej, która wybiera 4 radców (§ 30 projektu). Koło I i II ma wybierać jak dotąd po 20 radców, co do Koła III wyjawiała się w Komisji równość głosów, połowa członków oświadczyła się za pomnożeniem liczby radców z tego Koła o 4 tak, że wyborcy tego Koła mieliby wybierać 24 radców, podczas gdy druga połowa członków Komisji statutowej, przyznaje temu Kołu dotychczasową liczbę radców 20, t. j. 10 z wielkiego przemysłu i handlu, 4 z rękodzielników a 6 z reszty drobniejszych kupców i przemysłowców Rada miejska kwestyę tę rozstrzygnie.

Co do prawa wyborczego Komisya uznała, że ani podatek rentowy, ani podatek osobisto dochodowy nie mogą same przez się uzasadniać prawa wyborczego. Według §. 133 ustawy z 25. października 1896 L. 220 Dz. u. p. opłaca podatek rentowy w przeważającej ilości przypadków za wierzyciela dłużnik, n. p. Kasa oszczędności, tak że właściwy podatnik jest niewiadomym, a ilość opłacających ten podatek w Krakowie bezpośrednio jest stosunkowo tak nieznaczną i podatek ich tak mało wydatnym¹⁾, że w stosunku do innych warstw ludności zastępstwa w Radzie miejskiej nie mogą wymagać.

Podatek osobisto dochodowy jest podatkiem od łącznego dochodu osoby. Przeważająca część podatników opłaca już inne podatki, które stanowią podstawę ich prawa wyborczego, jak domowo-czynszowy i zarobkowy, z osób, które wyłącznie

¹⁾ Po nad 14 zhr. płaci rentowego podatku w łącznej sumie 1358'38 zhr. razem osób 50.

podatek osobisto-dochodowy opłacają, bardzo wielu znowu, jak urzędnicy publiczni, już bez względu na opłatę podatków, prawo głosowania do Rady miejskiej posiadają, wreszcie podatek ten jest dotychczas wyłącznie podatkiem państwowym, uwolnionym według ustawy krajowej z 24. czerwca 1898 L. 75 Dz u. kr. od dodatków krajowych, powiatowych i gminnych, a zatem opłacający ten podatek nie przyczyniają się do wydatków na cele gminne.

Z tych powodów uznała Komisja statutowa, że podatki te wyjątkowo uwzględnić należy u osób, które przez swoje stanowisko i wykształcenie dają rękojmię odpowiedniego wykonania prawa wyborczego i umieszczeni być mogą w pierwszym Kole wyborczem. Zastępując zatem przepis §. 22 lit. c) tymczasowego statutu, przyznający wszystkim, opłacającym 15 złr. podatku dochodowego prawo głosowania i to w Kole pierwszym (§ 32 obecnego statutu), wnosi Komisja statutowa w §. 19 lit. k), aby prawo wyboru przyznać literatom, dziennikarzom, artystom i urzędnikom przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków, opłacających od roku przynajmniej 28 koron podatku osobisto-dochodowego lub rentowego.

Co do innych podatków, które stanowiły podstawę prawa wyborczego, uchyliła Komisja statutowa przy podatku domowo-czynszowym census minimalny 6 złr., i obniżyła przy podatku zarobkowym census podatkowy z 8 złr. na 10 koron.

Prawo głosowania kobiet było w praktyce na podstawie tymczasowego statutu — chwiejne. Gdy n. p. kramarki wciągano do list wyborczych, nie umieszczono w nich nauczycielek, bo statut tymczasowy, to prawo w § 22 f) tylko nauczycielom przyznawał Komisja statutowa opierając się na tem, że różnica płci w prawie głosowania nie ma znaczenia, przyznaje prawo głosowania wszystkim osobom bez różnicy płci, u których prawnie wymagane warunki zachodzą. Także co do sposobu wykonywania tego prawa nie przymusza projekt niewiast, aby głosowały koniecznie przez swoich mężów lub pełnomocników, tylko daje im możność głosowania osobiście (§. 25 projektu).

Projekt określa dalej dokładniej niż dotychczasowy statut wyjęcie i wykluczenie od wyboru i obieralności (§. 22 i 23 proj.) i przyznaje także urzędnikom prawo obieralności (§ 27), bo nie ma przyczyny, dla której ta wykształcona klasa obywateli miałaby być od tego prawa wykluczoną, zwłaszcza że w tym względzie statut tymczasowy był unikatem wśród wszystkich ustaw wyborczych gminnych, obowiązujących w naszym kraju

Z uwzględnieniem tych projektowanych zmian skład Rady miejskiej byłby następującym:

W Kole pierwszym, które wybiera 20 radców, było według list wyborczych ostatniego wyboru z r. 1896 wyborców 2042, a z tych 35 z tytułu opłacanego podatku dochodowego; rozszerzając prawo wyborcze w tem Kole w §. 19 a do k) do kobiet i innych pominiętych dotąd warstw inteligencji, (lit. e) h) i) k), wzrośnie prawdopodobnie lista wyborców w tem Kole do 2500.

W Kole drugim właścicieli nieruchomości zaprowadzono tę zmianę, że także idealny podatek domowo-czynszowy ma być wliczonym przy układaniu listy wyborczej. Nowo wybudowane i przebudowane domy są na pewien przeciąg lat uwolnione od podatku domowo-czynszowego państwowego, jednakże nie są one wolne od dodatków gminnych, i w tym celu, aby obliczyć te dodatki, podatek się wymierza, który dla państwa tylko idealnie, zaś dla gminy realnie przedstawia korzyści. Ponieważ właściciele nowych domów i przebudówek ponoszą wszystkie ciężary gminne, Komisja statutowa sądziła, że im zarówno jak właścicielom dawniejszym należało przyznać prawo głosowania (§ 30 ust. 1 proj.).

Skutkiem tej zmiany wzrośnie ilość wyborców i zmieni się rozkład na dwa oddziały wyborcze. W roku 1896 głosowało w tem Kole 921 wyborców, a mianowicie 136 w oddziale I, a 785 w oddziale II; po dokonanej zmianie głosować będzie w tem Kole razem 1350 wyborców, to jest w oddziale I 265 a w oddziale II 1085 wyborców. Uwzględniając dalej, że wielu właścicieli domów mieszka po za obzębem Krakowa, uznała Komisja statutowa za słuszne, przyznać wyborcom tego Koła wyborczego, prawo głosowania przez pełnomocników (§. 24 projektu).

W Kole trzecim zmiany są najważniejsze przez wprowadzenie nowego oddziału rękodzielników. Oprócz tego zmieniono, uwzględniając nowy podatek powszechny zarobkowy, sposób rozmieszczenia wyborców na oddziały. Mianowicie mają

stanowie I. oddział z 10 mandatami towarzystwa, obowiązane do publicznego składania rachunków (takich jest 20), dalej te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego są zaliczone do I i II klasy opodatkowanych (takich jest 125); tak że ilość wyborców w tym oddziale wynosić będzie 145, zamiast 74, którzy w r. 1896 głosowali w 1. oddziale. W 2. oddziale Koła III. (mniejszy przemysł i handel) miało w r. 1896 prawo do głosowania 1325 wyborców. Gdyby zachowano ten sam census podatkowy 8 złr. podatku zarobkowego, mielibyśmy według wykazów podatkowych z r. 1898 w tym oddziale wyborców 1873. Komisya statutowa proponuje obniżenie censusu do 5 złr., przybywa więc do tej cyfry 184 wyborców ze stopą podatkową 8 złr., 142 ze stopą podatkową 6 złr., a 455 wyborców ze stopą podatkową 5 złr. Doliczywszy tych wyborców do sumy 1873, wyniesie ogół uprawnionych do wyboru z tytułu opłacanego podatku zarobkowego — pomijając przydzielonych do oddziału pierwszego, 2664 wyborców. Z pośród tych wyborców wydzielić należy jako samoistną grupę rękodzielników. Według wykazu magistratu jest w Krakowie rękodzielników, posiadających kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, ogółem 996, z tych 380 płaci podatku zarobkowego mniej niż 5 złr., zaś 5 złr. i wyżej podatku płaci majstrów 616. Tworząc z tych 616 przemysłowców rękodzielniczych drugi oddział Koła trzeciego i przydzielając im do wyboru 4 radców miejskich — reszta 2038 stanowić będzie trzeci oddział, a rada miejska rozstrzygnie, czy na ten oddział ostatni przypaść ma wybór 10 lub tylko 6 radców miejskich.

Wyjaśnwszy powyżej najważniejsze zmiany w projekcie statutu, przeprowadzone w myśl uchwały rady miejskiej z 21. stycznia 1897, dodać należy, że Komisya wprowadziła jeszcze niektóre zmiany, które mają zapobiedz niektórym dostrzeżonym wam om i nadużyciom wyborczym i tak:

1) Najwięcej nadużyć dostrzeżono przy głosowaniu przez pełnomocnictwa. Aby takowe uchylić, proponuje w §. 25 projektu legalizowanie pełnomocnictw.

2) Sporządzanie list wyborczych co trzy lata przed rozpoczęciem wyborów (§ 37 stat.) sprowadza wiele niedokładności w tych spisach. Komisya proponuje dlatego w §. 34 proj. coroczne odnawianie list wyborczych.

3) Celem zapewnienia tajności głosowania, Komisya proponuje oddawanie głosów w kopertach zamkniętych (§. 36 proj.)

B) Co do organów administracyi miejskiej.

W ustępie V. uchwały swej z 21. stycznia 1897 postanowiła rada miejska, że nad resztą przedłożonego wówczas projektu t. j. z wyjątkiem przepisów wyborczych, przechodzi się do dyskusyi szczegółowej.

Wobec tej uchwały nie było obowiązkiem Komisyi statutowej ponownie rozbiierać resztę statutu, mimo to jednak Komisya poddała cały statut pod ponowną rozważę — a w szczególności zastanowiła się także nad uwagami Wydziału krajowego z 3. września 1899 L. 58321.

Organem kierującym i wykonawczym w mieście jest prezydent — organem uchwalającym i kontrolującym rada miejska. Komisya statutowa te zasady uwydatniła stanowczo i starała się zapobiedz temu, aby zakres tych dwóch głównych organów miejskich wzajemnie się nie krzyżował.

Prezydent stoi na czele wszystkich organów miejskich, przewodniczy obradom rady miejskiej, magistratu, może przewodniczyć wszystkim obradom sekcji i komisji, winien o wszystkich uchwałach sekcji i komisji być zawiadomionym i ma prawo zawieszania uchwał rady miejskiej, sekcji i komisji.

W sferze wykonawczej on jest jedynie odpowiedzialnym czynnikiem i dlatego magistrat może być tylko jego organem doradczym i pomocniczym; a prezydent uchwałami magistratu w zasadzie nie może być skrepowanym. Tylko przy wykonywaniu sądownictwa karno-policyjnego magistrat jest władzą stanowczo uchwalającą (§. 87 proj.) Aby prezydentowi umożliwić wykonywanie tych rozległych atrybucyj, dodaje mu projekt dwóch wiceprezydentów, przez radę miejską wybranych, którzy w razie przeszkody go we wszystkich atrybucjach tak własnego, jak i powierzonego zakresu działania zastępują, i którym odwoalnie pod własną odpowiedzialnością także zastępstwo w niektórych sprawach na czas dłuższy powierzyć może (§. 80 projektu). Urząd I. wiceprezydenta jest płatnym, drugiemu wiceprezydentowi może Rada miejska przyznać odpowiednie wynagrodzenie (§ 49).

Atrybucye Rady miejskiej zostały w projekcie dokładnie zbadane (§ 60), a ponieważ brakowało postanowień o wydawaniu przepisów policyi miejscowej dodano (pod Nrem 30) podobne postanowienie, jakie istnieje w statucie miasta Lwowa. Na życzenie Wydziału krajowego dodano termin, w którym budżet uchwalony i rachunki miejskie mają być załatwione.

Aby tok czynności przyspieszyć, końcowy ustęp §. 60 projektu daje Radzie miejskiej możność przekazania niektórych czynności do jej zakresu należących, prezydentowi, sekcjom lub komisjom.

Atrybucye sekcji i komisji, jako organów Rady miejskiej zostały tak starannie określone, że nie zachodzi obawa wkroczenia tych organów w zakres wykonawczy prezydenta. Przy rozwijającej się czynności miejskiej, zachodzi częstokroć potrzeba utworzenia osobnych komisji, którym stałe pieczę nad niektórymi gałęziami administracji miejskiej albo nad zakładami miejskimi jest powierzona. Ponieważ brzmienie §§. 89 i 90 obecnego statutu mogłoby wyrodzić zdanie, że komisye istnieć mogą tylko do jednorazowych, szczególnych czynności, nadano tym paragrafom w §§. 82 i 83 brzmienie, odpowiadające obecnym potrzebom administracyjnym. Rozumie się samo przez się, że także prezydent do pomocy przy załatwieniu swoich czynności może powoływać komisye, ale nie zachodzi potrzeba o takich komisjach, które zupełnie od woli prezydenta zależą i jego odpowiedzialności nie uchylają w statucie wyraźnie wspominać.

Magistrat jest organem wykonawczym i pomocniczym prezydenta, nie zachodzi zatem potrzeba bliższego określenia jego zadań, po nad to, co zawierał już dotychczasowy statut. Komisya wyeliminowała tylko te postanowienia, któreby nadały magistratowi samodzielne i niezależne od prezydenta stanowisko (§ 105 ob. statutu). Wystarczające wzmocnienie żywiołu autonomicznego w magistracie upatrywała Komisya statutowa w udziale wiceprezydentów w obradach magistratu, i w możliwym uczestniczeniu przewodniczących sekcji i komisji. Komisya nie zaleca zaś utworzenia ściślejszego wydziału z Rady miejskiej (Stadtrath), bo pomijając znaczne koszta tego nrządzenia, rozgraniczenie atrybucyj pełnej rady i ściślejszego wydziału jest bardzo trudne, kazuistyczne i mimo wszelką staranność może wywołać liczne spory kompetencyjne.

Wobec wprowadzenia dwóch wiceprezydentów wybranych, pierwszy urzędnik magistratu musi zmienić tytuł na dyrektora magistratu.

Kasperek,
sprawozdawca.